

Een kathedraal van puin

De ekokathedraal in Mildam

DOOR BAS GROENENDIJK

PUIN VAN EEN gesloopte gevangenis, beschadigde stoeptegels, trottoirbanden en kapotte rioolpijpen. Menige gemeente maakt kosten om van die rotzool af te komen. Maar Heerenveen zit er nooit mee, al 30 jaar niet.

Want Heerenveen heeft een opmerkelijke inwoner in de persoon van Louis le Roy (76), die net buiten de dorpskern van Mildam ruim drie hectare grond bezit. Daar storten niet alleen de gemeente maar ook aannemers hun afval van steen en beton. Elke week rijden enkele vrachtwagens het terrein op van wat eens een weiland was. En steeds opnieuw staat daar een dolenthousiaste Le Roy om het puin in ontvangst te nemen.

Wat hij ermee doet en waarom hij het doet, staat beschreven in zijn onlangs verschenen boek *Ekokathedraal*. Een wandeling over het terrein geeft de mens een onbestemd gevoel. Is dit het rijk van de Incas? Is dit een gebied waar Romeinse opgravingen zijn gedaan? Le Roy heeft namelijk eigenhandig alle stenen opgestapeld. Hij heeft er paadjes, torentjes, pleintjes van gemaakt en overal zaad rondgestrooid. Het doet bizar en tegelijk verdederend aan. Het is eigenlijk wel mooi die wilde natuur tussen al die nutteloze bouwwerken, maar waar is het allemaal goed voor?

Het antwoord op die vraag moet te vinden zijn in het boek. Maar pas op, Louis le Roy neemt zich niet alleen kunstenaar, maar ook filosoof. Daarom leest de passage over wat dat nou is - een ekokathedraal - niet zo gemakkelijk weg. Oordeel zelf (blz. 6): „Kunnen wij binnen de beperkte stedelijke ecosystemen natuurlijke systemen ontwikkelen en hebben wij ruimtelijk gezien, daar ook de gelegenheid voor? Die natuurlijke systemen zouden zich dan in de vorm van ruimtelijke structuren moeten kunnen manifesteren die met behulp van 'vrije energie' geïmplementeerd zullen worden, omdat alle natuurlijke systemen op basis van onderlinge samenwerking tus-

sen mens, plant en dier met behulp van vrije energie ontstaan. Zulke nieuw te bouwen structuren, die zich in tijd en ruimte zouden moeten kunnen ontwikkelen, zouden wij 'ekokathedraal' kunnen noemen.”

Bent u er nog? In de ekokathedraal klinkt het geluid van telkens een vallende steen. Het blijkt computerprogrammeur Peter Wouda te zijn die elke week een vrije ochtend aan de ekokathedraal schenkt. Hij gooit kapotte stenen in een torentje dat, zonder cement, is opgebouwd op gezag van Louis le Roy. Voor Wouda is het gooien met puin een vorm van ontspanning. Hij is blij dat hij het doen mag. Want tot voor kort duldde de kunstenaar/filosoof geen buitenstaanders als bouwers.

Wouda weet te vertellen dat Le Roy, toen hij nog tekenleraar in Heerenveen was, dagelijks om zes uur naar zijn ekokathedraal ging. Eerst een paar

bij het verschijnen van het boek verschaft nog meer helderheid:

„De ekokathedraal laat zien wat de potenties zijn van menselijke energie die wordt ingeschakeld in de natuur. De hedendaagse stedelijke omgeving is een vorgevormd milieu. Hoe kan zich binnen dit beperkte ecosysteem van de stad een natuurlijk systeem ontwikkelen, een complexe omgeving waarin de tijd de ruimte krijgt en de ruimte de tijd.”

Tijd voor uitleg door de kunstenaar/filosoof zelf. Wouda stapt op zijn fiets en rijdt vooruit naar de prachtige, bosrijk gelegen woning van Louis le Roy. Maar helaas, Le Roy heeft geen tijd, want het is tijd voor de lunch. „Lees eerst mijn boek aandachtig, stel vervolgens vijf schriftelijke vragen op en dan kunnen we naar aanleiding daarvan praten”, zegt hij. En nog iets: „Het heeft voor mij geen zin om te praten voor een half paginaatje in de krant. De ekokathedraal is minstens een hele pagina waard.”

Ook op de simpele vraag of hij bouwvergunningen heeft om middenin het landelijk gebied het ene bouwwerk na het andere te laten vertrijzen, komt geen antwoord. „Ik bouw helemaal niet”, klinkt het verstoord. „Ik heb een vergunning om een park aan te leggen. Maar vergeet dat maar meteen, anders ga je schrijven over de aanleg van een park en dat is helemaal fout.” Op zo'n moment durf je al niet meer te vragen wat hij bedoelt met 'de mensheid als wereldomvattende energocentraal' (blz. 75).

In het tot Heerenveen behorende Mildam blijkt maar een enkeling zich druk te maken over 'die mooie gek die op zijn terrein kan doen en laten wat hij wil'. Natuurlijk heeft de gemeente er haast bij, want hoe kom je anders goedkoop van je bouwafval af? „Zegt een ambtenaar van Gemeentewerken die jarenlang wekelijks puin bij Le Roy heeft gedumpt. „Als iemand een keer illegaal een hokje neerzet en daarmee last krijgt, wordt al gauw naar Le Roy gewezen. Maar over het algemeen vindt men zijn levenswerk wel apart.”

Bij een rondgang door het dorp valt dat woord apart steeds opnieuw. Me-

Louis le Roy

Foto's Cor de Kock

vrouw P. Jongma: „We vinden het hier wel best wat die Le Roy doet. Wat hij creatief maakt van afval, heeft een speciale sfeer. Ikzelf zie niet in wat er zo bijzonder aan is, maar gelukkig den-

ken niet alle mensen hetzelfde en is Le Roy mogelijk in het jaar 3000 wereldberoemd met zijn ekokathedraal. Eigenlijk heb ik wel bewondering voor die zonderlinge man.”

De gemeente geeft toe nog te worstelen met de vraag hoe de ekokathedraal in te passen in het bestemmingsplan Buitengebied. „De wet ruimtelijke ordening kent geen eco-waardige omschrijving. Toch willen we de ekokathedraal het liefst voor de eeuwigheid in het plan vastleggen. De gemeente staat positief tegenover het project. Zou 'parkgebied met eeuwigdurende functie' een goede omschrijving zijn?”, vraagt H. ter Meulen zich af.

Hij zegt dat Le Roy zich niet hoeft te houden aan bouwverordeningen en andere regels. „Wat hij daar de afgelopen 30 jaar heeft gedaan, is uniek en valt buiten het normale. Zijn bouwsels vergelijken met illegale schuurtjes is appels met peren vergelijken. Nee, we subsidiëren de man niet. De gemeente steunt hem alleen door het gratis verstrekken van straatstenen, rioolpijpen en meer van die dingen.”

Jaren geleden heeft Le Roy een lang gerekte plantsoen bij het centrum van Heerenveen ook volgens zijn filosofie ingericht, compleet met gestapelde stenen muurtjes en wilde planten. Dat draaide uit op een fikse ruzie. De bereikswaarden werden zo groot dat het er langs rijdende verkeer in de problemen kwam. De gemeente besloot, tegen de zin van Le Roy in de natuur in te grijpen en te maaien. Dat vonden de bewoners van de nabij gelegen flatgebouwen prima, want zij waren 'al dat onkruid' meer dan ben. Aan de 'bijdrage in het ecologisch beheer' was niet één flatbewoner toegekomen. „De door Le Roy voorgestane 'sociale component' kwam nooit van de grond”, zegt Ter Meulen.

Met de ekokathedraal lukt het beter. getuige de woorden van de gemeente-ambtenaar: „Dat is iets bizars, vooral als je weet dat het met slechts twee handen en geen enkele machine is gebouwd. Er valt geen etiket op te plakken. Het heeft geen recreatieve functie, maar toch komen er nogal wat bezoekers uit binnen- en buitenland. Het is een eigen plekje in zijn eigenheid.”